

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

18. An mulier sit homo? Ex part. 11. t. 3. & Misc. 3. r. 26.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

dignitas, & summa analogia: offensio consequatur. Ibi-
dem subiungens, licet hæc in Laicis forte dissimulan-
da sint, in personis tamen Ecclesiasticis minus toleran-
ri, & maius argumentum spiritus, & prudentia eos
præbituros, si illa præmittant. Nam cum Clerici, &
charactere, & vestitu, & piis fidelium oblationibus, &
elemosynis, quibus fruuntur, item officiis quæ sus-
tinent, & sacris omnibus quibus initiati sunt, publ. cõ
profiteantur, se à multo abesse longius, & summo Deo
verè dedicatos; æquum, & corundem muneri conueni-
ens est, vt in his familiarum insignibus, in his titulis
affinitatum, se ceteris præbeant dissimiles, in ipsorum
locum Ecclesiasticum titulos, si habent, inferant; aut
ab officio Ecclesiastico, cui addicti sunt, aut aliud
aliquid petant, quod & studiis ipsorum respondeat, &
cum instituto viuendi genere congruat, denique re
ipsa aliquid significant, quod ab eo, quod insignia face-
re solent, longissime ablit. Nam cum ista ostendant res
illius esse proprias, cuius insigne ferunt, debent ista
quidem ostendere, id quod possident, esse Ecclesiæ
proprium, esse dignitatis, aut officij, in quo positi
sunt, aut aliquid aliud, cum via Ecclesiastica consen-
tens. Hæc hætenus ex Palæoto. Exiitio autem præ-
citas Aurores in hac traditione potissimum respec-
xissè ad abusum huius rei, quem Palæotus dicit. cap.
48. tam longè processisse, adeoque hominum animis
dicit infestis, vt si cui venit in mentem Ecclesiæ
ædificare, aut singulari aliquare illam exornare, statim
etiam ante cepti operis initium cogitare incipiat,
quem reperire possit illustriorem locum, vbi insignia
sua collocare possit, vt si fortasse in primis nob. liter,
accuratè prospiciendo, vt signum suum summe con-
spicuum, impenitèque elaboratum, omnium oculis ap-
pareat.

2. Verùm licet Magerus *vbi supra*, pro parte nega-
tiua varias adducat rationes, & ad argumenta contra-
ria respondeat; tamen *num. 82.* sic asserit: Ceterum
his ita dissolutis, licet assera hucusque negatiua opi-
nio theoreticè disputando iure optimo defendi posse vi-
deatur, ne tamen quis sensum nostrum durius inter-
pretetur, existimando, nos magnis Prælati, & Prin-
cipibus viris penè innumerabilibus qui summa pietate
præditi, in construendis Ecclesiis, isdemque insig-
nium thesauro augendis, toti insudant, & insig-
nia ibi sua reliquerunt, aliquam reprehensionis notam
inurere, idcirco quia propositi non est nostri, tanto-
rum virorum facta redarguere, aut de alienis consiliis
iudicium ferre, sentimus prædictam decisionem cum
mice, quod aiunt, salis accipendam esse, adeoque insti-
tutum illud assignandum insignium, quod latius inter
Prælatos Ecclesiasticum dimanauerit, per se non esse re-
prehendum: Cum enim signi natura indifferens
sit, & in medio quasi loco inter virtutem, & vitium
cõsistat, quod totum à vano hominis proposito alium,
& alium finem respiciendo proficitur. Ea propter
hæc in rebus agentis intentionem spectandam rectius
asserit Purpuratus in *l. n. 156. ff. si cert. per.* eumque se-
quutus Anton. Sola *super d. decret. de Arm. & Insign.*
gloss. 2. n. 8. quæ si recta sit, armorum positio non so-
lum ab omni vituperatione aliena, verum etiam ad-
modum Deo accepta, & meriti loco esse, sicut è diuer-
sò, quando deest rectus finis, per eandem peccati labes
contrahi potest. Quare Prælatos illos excusatione di-
gnos putamus, qui cum videant, consuetudinem hanc
Titulorum, & insignium retinendam vsu, & consen-
su penè omnium, qui dignitates in Ecclesia obtinent,
receptam, eandem ipsi quoque vt ad virtutes, quibus
dignitates promeruerunt, consanguineos successores
excitent. Itaque si quis est, qui insignia sua in turribus
Templorũ, vel ipsis etiã in Ecclesiis ponere vult, illud
in primis illi curandũ esse existimo, vt cum sibi finem
præfigat, vel alios exemplo suo in exornandis ædibus

Sacris excitandi. Hucusque Magerus: Et sic tot Pon-
tifices, Episcopos, Reges, & alios viros nobiles fecisse,
& facere existimandum est, & est vsus commu-
nis omnium Fidelium timoratorum conscientia, qui
etiam in vasa aurea, vestes, & alia ornamenta Ecclesiis
donata, apponere solent arma gentilitia.

RESOL. XVIII.

An mulier sit homo? Ex part. 11. tract. 3. & Mis. 3
Rel. 2.

§. 1. **R**isisti-ne? Enigma dissoluam, quod pro præci-
sitate necessarium esse videbis. Quæro igitur
sicut femininus sexus masculino continetur, an quo-
que hominis appellatione contineatur femina? Res-
pondeo, quod hoc in dubium reuocauit Iacobus Cui-
acius, quinimò serio affirmavit appellatione hominis
non contineri feminam, motus autem fuit *l. 38. §. qui
abortionis ff. de panis*, in qua hoc asseri videtur, quod
femina homo non sit, cum homini illic opponatur,
verba textus istius hæc sunt: *Qui abortionis, aut ama-
torum poculum dant, etsi dolo non faciant; tamen quia
mali exempli res est, humiliores in metallum, honestiores
in insulam, amissa parte honorum, relegantur, quod si eo
mulier, aut homo perierit, summo supplicio afficiantur.* Ex
hac igitur appositione infert Cuiacius, & alij nonnulli
ipsum secuti, mulierem non esse hominem, nec homi-
nis appellatione comprehendit.

2. Sed tamen grauitè errat Cuiacius, cum textu iu-
ris euidèntissimo doceri possit, feminam hominem
esse; Nam in *l. 32. de verb. signif.* ait Gaius, hominis
appellatione tam feminam, quam masculum contine-
ri non dubitatur, quibus verbis significat I. C. feminam
non minus esse hominem atque masculum, & hoc
adèd esse certum, vt de eo non dubitetur.

3. Ad *d. l. 8.* respondetur, hominem ibi non oppo-
ni mulieri, sed cum illic agatur de duobus poculis ama-
torio, & abortionis, subijci per relationem poculo
abortionis mulierem, quæ sola abortire potest: pocu-
lo vero amatorio hominem, vtrumque sexum com-
prehendentem, cum certum sit vtrique sexui hoc propi-
nari; nam per hominem intelligitur is qui in vtero
est; de quo nondum constat an masculus sit futurus,
an femina, quippe tam facile possit nasci femina
quam masculus, vt proinde hinc ipse textus rectè con-
sideratus, sententiam nostram perspicuè demonstrat,
atque euincat & feminam in iure hominem appel-
lari.

4. Itaque generaliter receptum est, masculinum, con-
cipere femininum *l. qui duos 60. in fine, ff. de legat. 3. l. 1.
in re supram 101. ff. de verb. signif.* cum aliis adduc-
tis per Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. quest. 16. à princ.*
Quod alij ex propria significatione, vel ex interpreta-
tione comprehensiuè venire tenent, vt per gloss. in
lib. 1. ff. de verb. signif. Rimin. Iun. *conf. 737. n. 4. l. 7.*
*Alexand. conf. 55. col. ult. vers. præterea illa verba lib. 3. &
conf. 17. col. 3. vers. quarto quia lib. 7. Bero. conf. 113. n. 1.
lib. 2. Cephal. conf. 484. num. 32. Angulc. conf. 64. n. 2.
lib. 6.*

5. Hinc in constitutione odiosa, & pœnali continen-
te odium rationabile sub masculino, femininum com-
prehenditur, Tiraq. in *tract. de vtroque retractat. part.
1. §. 1. gloss. 9. num. 233.* tum quia etiam in pœnalibus
dispositum de masculis regulariter ad feminas exten-
ditur, Bal. *l. ne passim. 13 C. de iur. & fact. ignor.* Hyppo-
lit. de Marfil. *l. si quis viduam 5. numer. 5. cum sequen.
ff. de quest. ion.* Idem Hyppolit. *l. 1. num. 261. cum 8.
sequenibus C. de rapt. virg.* quæ adeo, vt etiam pœ-
na *l. quisquis. C. ad l. maiest.* licet illa lex vtatur
termino masculino, in feminis locum habeat gloss. *d. l. 1.
quisquis*

quisquis §. ad filias. & ibi Iacob. But. Bald. Alberic. Oldrad. petr. Dyn. Hieron. Gigas tract. de crimin. les. Maieft. rub. de pen. commit. crim. les. Maieft. §. 15. n. rubri. de penis quas filij incurrunt, patre committente crimen lesa maieftatis qu. 17. Angel. in tract. de malef. ver. & huiusmodi tradita la rya Patria, vers. & advertendum est. Angel. §. interdum instit. de hered. que ab incest. deferunt. Vbi attestatur hanc opinionem communiter receptam, tum quia hoc casu contrarium in femina statutum non reperitur, & certum est, quod femina regulariter utantur eodem iure quo masculi, nisi tantum in casibus specialibus in iure expressis. Hoc tamen fallit in illis casibus, in quibus inter femina, & masculum ratio diversitatis assignari potest: Ideoque iudico, licet Vassallus habens rem cum vxore, matre, filia, vel sorore domini, feudo princeps, Vassallum tamen habentem rem cum marito, patre, filio, vel fratre Dominae, feudo non priuari; quia hoc casu maxima diversitatis ratio militat. Secundò hoc fallat ubi agitur

de odio irrationabili; Cum itaque irrationabili sit, quod filius innocens propter delictum patris plebeus sit. Ego iudico consuetudines feudales disponentes, quod propter feloniam Vassalli, filij feudo princeps, non extendi ad Vassallam femina, cuiusque liberos; Et Confirmatur ex eo, quod aliqui Doctores tradunt, licet pena d. l. quisquis C. ad l. lul. maieft. de malefco loquentis, etiam extendatur ad feminas delinquentes, hoc tamen habere locum tantum quoad puniendam ipsas delinquentes; secus autem esse quoad puniendam liberos infligendam. Oldrad. d. l. quisquis, ibi Alberic. de Rosat. num. 4. Salicet n. 9. C. ad l. lul. maieft. Hieron. Gigas tract. de crim. lesa maieft. rubric. de penis quas filij incurrunt, patre committente crimen lesa maieftatis qu. 17.

6. Unde ex his ego olim interrogatus, an in legato relicto filiis, v. g. Petri, comprehenderentur filie feminae; Respondi affirmatiue, ex regula quod vocantur filiorum, filiae etiam continentur.

In indice primo huius Tom. 8. lege Apendicem ad hunc Tract. 10. Miscellan. ubi reperies alias exemplarimas quas etiam Miscellaneas, & difficillimas inuentus, perlege eas, & non pigebit, &c.

